

СТАНОВИЩЕ
от проф. д-р Красимира Средкова
Софийски университет „Св. Кл. Охридски“

относно **конкурса за доцент по трудово право и общественно осигуряване** –
професионално направление 3.6. „Право“, обявен в ДВ, бр. 108 от 17.12.13 г. с
единствен кандидат гл. ас. д-р Нина Милкова Гевренова

Със заповед № РоО 38-85 от 14.02.14 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, получена на 18.02.14 г. съм назначена за член на журито за провеждане на конкурса за доцент по трудово право и общественно осигуряване – професионално направление 3.6. „Право“, обявен в ДВ, бр. 108 от 17.12.13 г. С решение на журито от 18.02.14 г. ми е възложено да дам становище по конкурса.

Единствен **участник**, подал документи и допуснат до участие в конкурса, е **гл. ас. Нина Милкова Гевренова, доктор по право**. Представените от кандидатката документи и личните ми непосредствени впечатления от повече от 20-годишната ни съвместна работа с кандидатката мотивират долу изразеното становище да предложа тя да бъде приета на научната длъжност, за която кандидатства.

I. ФОРМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ

1. Кандидатката Нина Гевренова има **научната и образователна степен „доктор по право“**. Представила е **монографичен труд** „Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност“ (С.: Сиби, 2013, 295 с.), който не е свързан с темата на дисертационния труд.

2. Вън от посочения монографичен труд кандидатката е представила **три статии**, които не са пряко свързани с този труд.

3. Кандидатката има **22 години трудов стаж** като **асистент, старши асистент и главен асистент** в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Поради това намирам, че са налице формалните предпоставки по чл. 26, ал. 1, т. 1, т. 2, б. „а“ и т. 3 ЗРАСРБ и чл. 53, л. 1 ППЗРАСРБ, както и на чл. 105, т. 1, т. 2, б. „а“ и т. 3 от ПУРПНСЗАДСУ за заемане на научната длъжност „доцент“.

II. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. **Научната продукция** на Нина Гевренова е скромна по обем, но с разнообразно съдържание.

а. Два от научните трудове, представени по конкурса са посветени на **класически** проблеми на трудовото право. Това се отнася до статиите „*Момент на реализиране на предварителната закрила*“ и „*Въпроси на правната уредба на основанията за уволнение, при които се осъществява предварителна закрила*“. В тях се подлага на критичен анализ законодателството, съдебната практика и правната теория относно предварителната закрила при прекратяване на трудовото правоотношение, като се търси баланс на интересите на двете страни по него. Правят се обосновани предложения за изменение на трудовото законодателство;

б. в едно от представените съчинения – статията „*Представители на работниците и служителите за информиране и консултиране – понятие и категории*“ личи усетът на авторката към **нови проблеми** на трудовото право. Тя анализира това ново явление както от гледна точка на съответствието му с правото на ЕС, така и с оглед на специфичните български особености и подлага на критичен анализ действащата правна уредба.

Посочените съчинения са издадени в реномиран и утвърден сред правната общественост сборник – „Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право“. За съжаление Нина Гевренова не присъства в периодичния правен печат – съществуващите у нас редица списания, който може да направи изследванията ѝ по-широко достъпни и да я представи пред по-широк кръг читатели.

2. Специално внимание трябва да се отдели на труда на Нина Гевренова „Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност“, представен като **хабилитационен**. Той е посветен на твърде частен, но особено актуален **практически проблем**. Плод е на **личната творческа дейност** на авторката и напълно **различен от тематиката на дисертационния ѝ труд**. Това свидетелства за разностранните научни интереси на авторката.

Като цяло трудът отговаря на изискванията на чл. 53, ал. 1, т. 3 ППЗРАСРБ. Той се отличава със степента на **новост** (първото цялостно изследване на специалната закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност), с **обосноваността** на научните анализи, с **изводите**, които прави и с **препоръките**, които предлага. В този труд авторката поставя и анализира **важни научни и научно-приложни проблеми** като търсенето на баланс в интересите на двете страни по индивидуалните трудови правоотношения, стимулите за работодателите да приемат на работа лица с намалена работоспособност, правната природа на трудоустрояването, предварителната закрила при прекратяване на трудовото правоотношение с трудоустроени работници и служители и др. Трудът е подготвен в съответствие със **съвременните постижения на науката и практиката**. Авторката е ползвала богатата българска правна **литература** (за съжаление липсва достатъчно чуждестранен опит, какъвто има в изобилие и който авторката е в състояние да ползва поради владеенето на руски и английски език). Специално внимание заслужава критичната оценка на действащото **законодателство** и предложенията за неговото усъвършенстване (например относно състава на комисията по трудоустрояване, задълженията на работодателя по чл. 54, ал. 1 ЗИХУ и др.), както и на **съдебната практика**.

В същото време по хабилитационния труд на Нина Гевренова имам редица критични бележки и препоръки. В тях не включвам становища, които не приемам, защото различията в мненията са основен фактор за развитие на науката. Сред посъществените обстоятелства, които ме смущават ще посоча това, че:

а. структурата на труда е неоправдано **раздробена**, което затруднява неговото възприемане като единно и систематично подредено съчинение. Така например задължението на работодателя да създава специализирани работни места, цехове, предприятия и пр. необосновано е разделено в т. 2 и 6 от гл. I; не е убедително разграничението между специализираните предприятия и специализираните работодатели (т. 6 и т. 7); няма съществени различия в задължението на работодателите за предоставяне на информация, за да бъде обособявано в самостоятелни точки 3 и 8 на гл. I; неоснователно се разграничават в т. 10 и т. 11 задължението на работодателя да приспособява условията на труд и правото му на отказ да прави това, и др.;

б. в труда има някои **необосновани тези**. Така например не е обосновано становището, че задължението на работодателя за създаване на работни места по чл.

315 КТ е гаранция за създаване на трудови правоотношения с лица с намалена работоспособност. Работодателят има това задължение, защото има задължение за изпълнение на предписанията за трудоустрояване на своите работници и служители, а никъде не е установено задължение за приемане на нови работници и служители на тези места;

в. в изследването са допуснати и някои *противоречия*. Това се отнася например до момента на възникване на правото на работодателя на финансови стимули от АЗ. На с. 54, абз. 3 авторката посочва, че това става при наличието на „посочените предпоставки“, а на с. 55, абз. посл. – че субективното право възниква едва в резултат на представено от нея производство. Кое е вярното?

г. за съжаление в труда има и редица *неясноти*. Така например не е изяснено къде е установено „субективно задължение на работодателя да учредява индивидуални трудови правоотношения с подходящи за лица с намалена работоспособност условия на труд“, за каквото пише авторката на с. 21, абз. 2; не е ясно по смисъла на кой закон се определят белезите на свободните длъжности и др.;

д. особена тревожна е употребата на *правни понятия с неправилно придадено им съдържание*, което понякога достига до юридически безсмислици. Най-фрапантен пример е многократно използваното от авторката понятие „фактическа неравнопоставеност“ (с. 10, абз. 2; с. 11, абз. 3; с. 15, абз. 1 и мн.др.). Това е *contradictio in adiecto* – равнопоставеността се определя само от правото, тя не може да бъде фактическо състояние; равенството може да бъде фактическо, но не и равнопоставеността. Същото се отнася до „пълна равнопоставеност“ (с. 16, абз. 2) – равнопоставеността е една, а фактическото равенство може да бъде пълно или по-малко пълно. Некоректни са също така използваните от авторката понятия „пълна работна сила“ (с. 14, абз. 1, б. „а“ и др.), „намалена работна сила“ (с. 15, абз. 3; с. 32, абз. 3 и др.) – работната сила не може да бъде пълна или намалена, такава може да бъде работоспособността, но това са различни неща. Също така „постъпването на работа“ по българското законодателство не е синоним на „трудоустрояване“, както пише авторката на с. 29, б. „б“. Авторката трябва да бъде по-внимателна в използването на юридически понятия, защото това определя в голяма степен значението на правените изводи;

е. не по-малко тревожно е *придаването на конкретни правни разпоредби на съдържание, каквото те нямат*. Това въвежда в заблуждение доверчивия читател, който няма да си направи труда да погледне нормативния източник. Ето само някои примери. На с. 19, абз. 3 авторката пише, че основание на специалната закрила е „разпоредбата на чл. 48, ал. 1 от Конституцията на Република България, според която държавата има задължение да създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания“. Никакво такова задължение не установява посочената разпоредба, а предвижда че „Гражданите имат право на труд. Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право“ – нищо специално за лицата с физически и психични увреждания. На с. 54, абз. 2 е написано, че една от предпоставките за субсидиране на работодателя е задължението му да поддържа мястото на работа не повече от шест месеца и се позовава на чл. 52, ал. 2 ЗНЗ. Само че посочената разпоредба установява този максимален срок не за поддържането на работното място, а за изплащане на субсидията. Няма пречка работодателят да задържи работника или служителя с намалена работоспособност и по-дълго време, но няма да получава субсидии;

ж. не за първи път поставям проблема със *стила* на писане на кандидатката за доцент. Поставям го отново, защото езикът в писмената и говоримата му форма е единственото оръдие на труда в правото, а следователно и важна предпоставка за изпълнение на която и да е трудова функция на юриста, вкл. тази на доцент. Писмената

реч на Нина Гевренова е *многословна, тромава, невинаги точна и ясна*. Това откривам в:

Първо, използването на редица *ненужни и неясни изрази и повторения* – например „толкова на брой и такива по вид права и възможности“ (с. 9, абз. 1 и др.), „лицата, работниците и служителите“ (с. 10, абз. 1; с. 11, абз. 1 и 3; с. 33, абз. 1 и др.) и др.

Второ, използването на *изключително много неприемливи съкращения*, което придава на съчинението форма по-скоро на студентски записки, отколкото на научно изследване и затруднява възприемането му – „ИТПО“ (с. 14, абз. единствен; с. 15, с. 16 и мн.др.), „СТМ“ (с. 36, абз. 1; с. 39, абз. 2; с. 41, абз. 2 и др.), „КТД“ (с. 38, б. „б“ и др.), „ОМЕ“ (с. 41, абз. 2; с. 46, абз. 2 и др.).

Трето, допускането на редица *правописни, граматични и езикови грешки*, което не е въпрос само на коректорска, а преди всичко на авторска работа (с. 45, 51, 55 и др.).

Посочвам тези и спестявам други критични бележки не за да омаловажа труда на авторката, а да я предпазя (при нейно желание) от тяхното възпроизвеждане в други научни трудове, каквито безспорно се очакват от нея.

3. Авторската справка (чл. 108, т. 8 ПУРПНСЗАДСУ) за приносния характер на трудовете на Нина Гевренова в обем на 8 стр. е поначало коректна, макар че на места (в частност относно хабилитационния труд) има характер по-скоро на преразказ на застъпвани от нея становища.

4. Кандидатката не е представила справка за цитиранията на нейни научни трудове според изискването на чл. 108, т. 9 ПУРПНСЗАДСУ.

III. ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Преподавателската дейност на Нина Гевренова следва да бъде оценена най-високо. Познавам отблизо този елемент на професионалното ѝ развитие и го намирам за много успешен. Обръщам специално внимание на това, защото става дума именно за научно-преподавателска длъжност в Софийския университет.

1. Нина Гевренова е провеждала успешно всички форми на преподавателска дейност – упражнения по трудово право и по осигурително право, отделни лекции по трудово право и по осигурително право в редовния курс на обучение, цялостен курс от лекции по трудово право в задочния курс на обучение в Юридическия факултет, участие в и самостоятелно провеждане на изпити. Няколко години провеждаше пълния курс на обучение по правни аспекти на социалната дейност във Факултета по педагогика.

2. Кандидатката винаги е имала пълна, а в някои учебни години и по-висока от установената в Софийския университет норма на преподавателска заетост. Специално трябва да посоча провеждането заедно с гл. ас. Иван Янев на всички учебни занятия, разпределени за гл. ас. д-р Миролуб Топалов, при неговото тежко боледуване в продължение на две учебни години и без никакво възнаграждение.

3. Провежданите от Нина Гевренова учебни занятия са на високо теоретично равнище, и което е особено важно – **изключително с практическа насоченост**. За разлика от писмената, говоримата ѝ реч е издържана и ясна – тя умее да обясни

обсъжданата материя и да насочва студентите към самостоятелно мислене. Затова тяхната оценка при проучванията на студентското мнение е положителна. Високо е тяхното мнение и в лични разговори, които имам с тях.

4. По време на **текущ контрол и провеждане на изпити** Нина Гевренова е взискателен преподавател. Оценките ѝ са обективни, отношението към оценяваните – коректно.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основата на представените по обявения от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 108 от 17.12.13 г. конкурс за доцент по трудово право и обществено осигуряване научни трудове, както и на преките ми лични впечатления от цялостната научно-изследователска и преподавателска дейност на кандидатката Нина Милкова Гевренова моето заключение е, че:

1. Кандидатката Нина Гевренова отговаря на **формалните изисквания** за заемане на длъжността „Доцент по трудово право и обществено осигуряване“, както е посочено в разд. I от това становище.

2. Представените по конкурса, както и останалите **научни изследвания** на Нина Гевренова обхващат различни институти предимно на трудовото и по-малко на осигурителното право с актуално теоретично и практическо значение. Те са на добро теоретично равнище, отразяват съвременните постижения на трудовоправната наука и допринасят за решаване на важни практико-приложни проблеми. Научните постижения на авторката се изразяват в обогатяване на знанията по трудово право и имат важно значение за нормотворческата практика и практиката по прилагане на трудовото законодателство.

3. **Преподавателската дейност** на Нина Гевренова е голяма по обем, многообразна по съдържание и с много високо качество.

Всичко посочено оформя становището ми на основание чл. 53, ал. 1 ППЗРАСРБ да препоръчам на научното жури

да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ да избере на научната длъжност „Доцент по трудово право и обществено осигуряване“ гл. ас. Нина Милкова Гевренова, доктор по право.

София, 17.04.14 г.

С уважение: